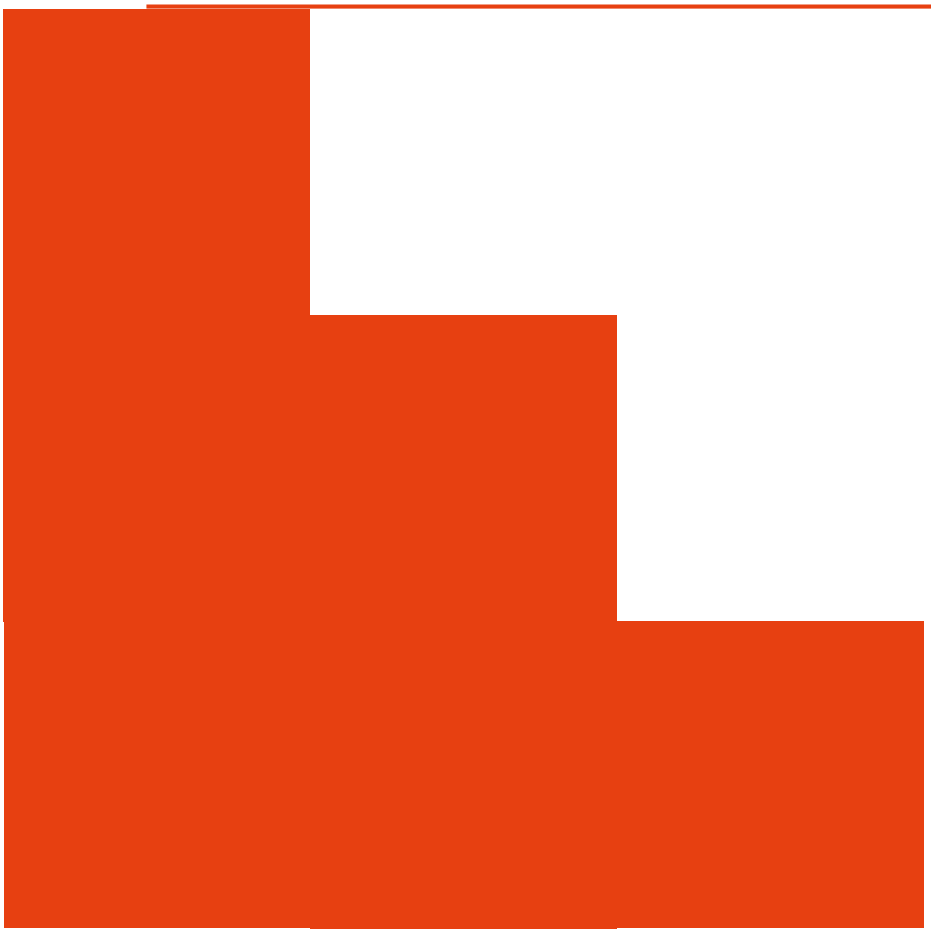
VAGGERYDS KOMMUN
SOCIALFÖRVALTNINGEN

Riktlinjer för handläggning inom SoL (Socialtjänstlagen 2025:400

Antagen av socialnämnden
2026-10-08 § 105
Ansvarig förvaltning:
Socialförvaltningen Ansvarig
tjänsteman: Verksamhetschef
myndighet
Ansvarig uppföljning:
Verksamhetschef myndighet
Gäller t o m 2027-12-31

Innehåll

RIKTLINJE 3
SYFTE 3
VÄGLEDNING FÖR TILLÄMPNING AV RIKTLINJER 3
MISSFÖRHÅLLANDE ELLER RISK FÖR ETT MISSFÖRHÅLLANDE 3
ANSVARSFÖRDELNING 4
Skäliga levnadsförhållanden 4
TIDSBEGRÄNSNING OCH UPPFÖLJNING 5
ANHÖRIGAS ANSVAR 5
VISTELSEBEGREPPET OCH ANSÖKAN FRÅN ANNAN KOMMUN 6
ANNAN HUVUDMAN 6
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSHUVUDMAN 6
HEMGÅNG EFTER SJUKHUSVISTELSE 7
STÖD OCH HJÄLP I HEMMET 7
SERVICEINSATSER 8
STÄDNING/LÄTTSTÄD 8
HUSHÅLLSSYSSLOR 8
INKÖP OCH ÖVRIGA ÄRENDEN 9
TVÄTT/KLÄDVÅRD 9
MATDISRIBUTION 9
TELEFONTILLSYN 10
TILLSYN 10
PERSONLIG OMVÅRDNAD 11
PERSONLIG HYGIEN 11
PÅ- OCH AVKLÄDNING 11
FÖRFLYTTNINGAR 12
MÅLTIDSSTÖD 12
EGENVÅRD 12
SOCIAL SAMVARO 13
ÖVRIGA INSATSER 14
LEDSAGNING 14
AVLÖSNING 14
DAGVERKSAMHET 15
KORTTIDSPLATS 15
INSKRIVNING INOM SLUTEN VÅRD UNDER VISTELSE PÅ KORTTIDSENHET 15
VÄXELVÅRDSPLATS 15

ÖVRIGT BISTÅND....16
BISTÅNDSBEDÖMT TRYGGHETSBOENDE....16
Biståndsbedömning särskilt boende....17
PAR- OCH MEDBOENDE PÅ VÅRD- OCH OMSORGSBOENDE (VOB)....17

RIKTLINJE

Riktlinjerna gäller biståndshandläggning enligt Socialtjänstlagen (2025:400).
Riktlinjerna är en vägledning avseende kommunens ambitionsnivå vid handläggning.
Alla beslut skall prövas mot gällande lagar, förordningar, rättspraxis, förarbeten till lagstiftning och prejudicerande rättsfall.
Riktlinjer skall vara förenliga med gällande lagstiftning och nationella riktlinjer och rekommendationer. Riktlinjen skall fungera som ett kunskapsstöd för socialtjänstens uppdrag.
Målsättningen är att bidra till en god, jämlik, säker och ändamålsenlig socialtjänst i Vaggeryds kommun som helhet. Alla personer anställda inom Socialförvaltningen i Vaggeryds kommun är ålagda att följa gällande riktlinjer.

Vid samtliga insatser och bedömningar ska särskild hänsyn tas till
- stärka den enskildes egna resurser och förmågor
- arbeta förebyggande för att främja hälsa och motverka ohälsa
- bevara, stödja och utveckla det som fungerar väl för den enskilde

SYFTE

Riktlinjerna skall fungera som ett styrdokument och stöd för handläggarna vid utredning, bedömning och beslut.

VÄGLEDNING FÖR TILLÄMPNING AV RIKTLINJER

Riktlinjerna innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjligheter att få sin ansökan individuellt prövad. Riktlinjerna beskriver vad som i Vaggeryds kommun anses vara norm/socialnämndens ambitionsnivå för de olika insatserna. I varje ärende skall det ske en individuell behovsprövning och vid särskilda skäl kan en individuell prövning resultera i att ett beslut avviker från det som står i riktlinjerna. Alla beslut skall prövas mot gällande lagar, förordningar, rättspraxis, förarbeten till lagstiftning eller bindande föreskrifter från Socialstyrelsen. Socialtjänsten skall verka för möjligheten till kvarboende vilket innebär att var och en skall kunna bo kvar i den egna bostaden med stöd av hemtjänst och kompletterande insatser upp till en viss nivå.

MISSFÖRHÅLLANDE ELLER RISK FÖR ETT MISSFÖRHÅLLANDE

Missförhållanden eller risk för missförhållanden - lex Sarah) - i verksamheten ska rapporteras. Bestämmelserna om lex Sarah omfattar hela socialtjänsten enligt socialtjänstlagen. Varje anställd samt uppdragstagare, praktikant och deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program är skyldig att omgående rapportera missförhållanden och risker för missförhållanden.

Det finns en skyldighet för ansvariga inom socialtjänsten att omgående utreda och dokumentera samt avhjälpa och undanröja ett missförhållande eller risk för ett missförhållande. Visar utredningen att det var ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande skall detta anmälas till Inspektion för vård och omsorg (IVO), oavsett om det avhjälpts eller inte.

ANSVARSFÖRDELNING

Socialtjänsten i Vaggeryds kommun skiljer på myndighetsutövning och verkställighet. Handläggare tar emot den enskildes ansökan, utreder och bedömer personens behov samt beslutar om insatser med stöd av socialtjänstlagen.

Handläggare dokumenterar också utredning och beslut i enlighet med socialtjänstlagens och förvaltningslagens bestämmelser och lämnar sedan uppdrag av insatsen till aktuell utförare. Handläggare svarar också för kontinuerlig uppföljning och omprövning av insatsen.

Utförare verkställer de beviljade insatsen och ansvarar för att genomföra de insatser som handläggare har beställt genom uppdraget.

Biståndshandläggaren utreder och fattar enligt delegation beslut om **VAD** som skall utföras. Utförare ansvarar för **HUR** utförandet skall ske.

Skäliga levnadsförhållanden

Den insats som beviljas enligt socialtjänstlagen ska ge den enskilde personen skäliga levnadsförhållanden. Skäliga levnadsförhållanden ger uttryck för vissa minimikrav vad gäller kvaliteten på den beviljade insatsen, det ger dock inte den enskilde någon obegränsad frihet att välja tjänster oberoende av kostnad. Vad som är skäliga levnadsförhållanden måste bestämmas utifrån de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall och den enskildes individuella behov.

Socialtjänstlagen är en ramlag som till stora delar är utformad som en rättighetslagstiftning för den enskilde. Den som uppfyller vissa kriterier kan ha rätt till bistånd. Av denna rättighet för den enskilde följer en skyldighet för kommunen att leva upp till lagens krav. Kommunens skyldigheter fråntar dock inte den enskilde hans eller hennes eget ansvar att klara sin försörjning och livsföring i övrigt.

Rätten till insats för försörjning och livsföring i övrigt gäller oavsett vilken grupp (barn, funktionshindrade, äldre osv.) den enskilde tillhör. Begreppet livsföring i övrigt sammanfattar en lång rad olika behov av hjälp och stöd, service, behandling, vård och omsorg. Innehållet i insatserna eller typer av insatser är därför inte preciserade i lagen. Det handlar i bred mening om vad den enskilde behöver för att få vardagen att fungera men också om upplevelsen av trygghet, det bemötande man får eller möjligheterna att få vara med och påverka sin tillvaro.

En utgångspunkt för bedömningen av vad som är skäligt är alltid den enskildes rätt till ett värdigt och så långt som möjligt självständigt liv. Det mycket viktigt att även frigöra den enskildes egna resurser. En uppgift är att tillgodose den enskildes behov men den enskilde kan inte räkna med att alla önskemål om insatser kan tillgodoses. En nyckel till vilka insatser som kan komma i fråga är inte bara fysiska eller psykiska behov utan också den enskildes vardag innan omsorgsbehovet uppstått. Att behov av stöd uppstår ska inte få hindra att den enskilde också får stöd att fortsätta leva som tidigare i de delar av vardagen där funktionerna är intakta nog för att tillåta det.

TIDSBEGRÄNSNING OCH UPPFÖLJNING

Enligt handläggning och dokumentation inom socialtjänsten är de lämpligt att tidsbegränsa

Samtliga beslut ska följas upp regelbundet för att säkerställa att insatsen motsvarar den enskildes aktuella situation och behov. Omprövning ska ske när den enskildes behov eller förutsättningar förändras, när det i övrigt finns anledning att ompröva beslutet eller inför att ett tidsbegränsat beslut löper ut.

Alla beslut skall tidsbegränsas med max 1 år.
För ny brukare/beslut ska beslutstiden vara max 6 månader vid första beslutet för att sedan följas upp.

Tillsvidarebeslut kan tas på särskilt boende och trygghetslarm.

ANHÖRIGAS ANSVAR

Makar

Enligt äktenskapsbalkens 1 kapitel 2 § skall makar gemensamt vårda sitt hem. Av fjärde paragrafen står att läsa att makar skall fördela sysslor mellan sig (Äktenskapsbalk 1987:230) framgår:

Ett par har ett gemensamt ansvar för hushållet. Detta innebär att hjälp med hushållssysslor inte beviljas då endast den ene av makarna har nedsatt förmåga. Om båda makarna har behov av bistånd för sitt hushåll ska båda beviljas insatser efter två separata utredningar.

Makar har dock inget ansvar för att hjälpa varandra med personlig omvårdnad. Detta innefattar bland annat hjälp med på/avklädning, dusch, morgon/kvällshygien samt toalettbesök.

Sambor

Att leva som sambor kan likställas med makar. Sambolagen (2003:376) uttrycker att "när det i en lag eller annan författning talas om sambor eller personer som bor tillsammans under äktenskapsliknande förhållanden eller används liknande uttryck, avses därmed sambor enligt första stycket", det vill säga "två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll".

Vid bedömning av behov av stöd i hushållet ska beaktas att personer som sammanbor har ett gemensamt ansvar för hushållssysslor. Om en part har begränsad förmåga att utföra vissa uppgifter ska möjligheten att omfördela ansvaret mellan parterna beaktas innan behovet av insatser bedöms.

Gemensamt hushåll

Vuxna personer som lever i hushållsgemenskap ger varandra viss praktisk hjälp inom familjen. Mer omfattande omsorgsbehov kan däremot inte anses ligga inom ramen för vad man normalt bistår varandra med inom familjen. Denna bedömning gäller oavsett om det handlar om makar, partnerskap eller sambor eller när det finns hemmavarande barn över 18 år. Några särskilda skäl att göra avsteg från denna bedömning förekommer normalt inte.

VISTELSEBEGREPPET OCH ANSÖKAN FRÅN ANNAN KOMMUN

Kommunen har det yttersta ansvaret för att den som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp han/hon behöver. Omfattning av insatsen beror på omständigheterna i det enskilda fallet, såsom vistelsetidens längd och typen av problem. Kommunens yttersta ansvar tar inte över eller minskar det ansvar som andra huvudmän har.

Undantag från vistelsekommunens ansvar regleras i socialtjänstlagen (placeringskommunens samt folkbokföringskommunens ansvar).

Ansvarsfördelningen mellan bosättningskommun och vistelsekommun regleras i socialtjänstlagen (2025:400). Grundprincipen är att bosättningskommunen ansvarar för den enskildes stöd- och hjälpinsatser, medan vistelsekommunen har ansvar för akuta situationer och i vissa fall ska bistå bosättningskommunen. Grundprincipen om vistelsekommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen i akuta situationer kvarstår.

För personer som är bosatta i en annan kommun än Vaggeryds kommun och som tillfälligt vistas i Vaggeryd, exempelvis under semestervistelse, är det normalt bosättningskommunen som ansvarar för att utreda behov, fatta beslut om samt bekosta hemtjänstinsatser. Vaggeryds kommun kan efter begäran från bosättningskommunen bistå med verkställighet av beviljade insatser.

En person som är bosatt i en annan kommun men som avser att flytta till Vaggeryds kommun kan i vissa fall få sin ansökan om insatser prövad av Vaggeryds kommun innan flytten genomförs. Ansökan ska då behandlas som om den enskilde redan vore bosatt i kommunen. Detta gäller under förutsättning att den enskilde har för avsikt att bosätta sig i Vaggeryds kommun och på grund av ålderdom, omfattande funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom är beroende av att nödvändiga vård- och omsorgsinsatser kan säkerställas för att flytten ska kunna genomföras. Bosättningskommunen ska vid behov bistå Vaggeryds kommun med den utredning som behövs för prövningen av ansökan.

Vid tillfällig vistelse i annan kommun kvarstår normalt bosättningskommunens ansvar för den enskildes insatser. Om vistelsen blir varaktig ska en bedömning göras av vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun och därmed ansvarig för stöd och hjälp. Bedömningen görs utifrån den enskildes faktiska bosättningsförhållanden och inte utifrån någon bestämd tidsgräns.

ANNAN HUVUDMAN

Om en sökande får sitt behov tillgodosett av annan huvudman finns ingen rätt till insats från socialnämnden. Annan huvudman kan vara regionen, Försäkringskassan, annan socialnämnd m.m. Socialnämnden har alltid ett ansvar att vidta åtgärder i avvaktan på att ansvarig huvudman kan ge den enskilde stöd. Detta följer av kommunens yttersta ansvar. Kommunens yttersta ansvar fråntar inte andra myndigheters ansvar att hantera sina ärenden skyndsamt.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSHUVUDMAN

En viktig skiljelinje är, mot sådana insatser som är att föra till hälso- och sjukvård och som är sjukvårdshuvudmannens ansvar. Hälso- och sjukvårds insatser kan inte beviljas enligt socialtjänstlagen.

HEMGÅNG EFTER SJUKHUSVISTELSE

Utgångspunkten ska vara att den enskilde ska återvända hem till sin bostad efter sjukhusvistelsen. Därifrån får andra, ytterligare, insatser planeras. Den enskilde ska tillförsäkras trygghetsskapande åtgärder i hemmet.

STÖD OCH HJÄLP I HEMMET

All hjälp i hemmet är individuellt behovsprövad, med undantag av trygghetslarm. Den ges bara när behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamhet eller liknande underlätta för den enskilde att bo kvar hemma. Hemtjänst är ett samlingsbegrepp för olika insatser.

SÄRSKILT BOENDE ISTÄLLET FÖR OMFATTANDE HEMTJÄNST

Den enskilde kan ansöka om hemtjänst för att kunna bo kvar i ordinärt boende. Samtliga insatser beviljas efter individuell ansökan, utredning och behovsbedömning.

Hemtjänst kan som huvudregel beviljas med upp till 120 timmar per månad. Vid mycket omfattande och varaktiga behov av stöd, omsorg och tillsyn ska en samlad bedömning göras av om den enskildes behov bättre kan tillgodoses i särskilt boende.

Om den enskildes behov bedöms vara sådana att särskilt boende är den mest ändamålsenliga insatsen ska den enskilde informeras om möjligheten att ansöka om särskilt boende.

Om den enskilde väljer att bo kvar i ordinärt boende ska eventuella fortsatta ansökningar om utökad hemtjänst prövas individuellt utifrån den enskildes behov. Det finns ingen garanti för att hemtjänst beviljas i större omfattning än 120 timmar per månad enbart för att den enskilde avstår från att ansöka om eller tackar nej till erbjudande om särskilt boende.

STÖD I HEMMET

Stöd i hemmet är en individuellt behovsprövad insats som syftar till att stärka den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv och bo kvar i det egna hemmet. Insatsen ska utformas utifrån den enskildes behov, förutsättningar, resurser och mål.

Stöd i hemmet kan omfatta:

Serviceinsatser

- praktisk hjälp med hushållets skötsel
- inköp och andra vardagliga ärenden
- matdistribution eller stöd kring måltider

Personlig omvårdnad

- stöd för att tillgodose personliga behov i den dagliga livsföringen
- hjälp med personlig hygien, på- och avklädning samt måltider
- stöd för att upprätthålla trygghet, delaktighet och sociala kontakter
- telefontillsyn

Förutsättningar för stöd i hemmet

Stöd i hemmet kan beviljas när den enskilde har behov av tillfälligt eller varaktigt stöd för att klara den dagliga livsföringen och behovet inte kan tillgodoses genom egna resurser eller på annat sätt.

Vid bedömningen ska hänsyn tas till den enskildes samlade situation, resurser och förmågor. Insatserna ska utformas så att den enskildes självständighet, delaktighet och möjlighet att bibehålla eller utveckla sina egna förmågor stärks.

Hemtjänst
Hemtjänst ska normalt inte beviljas för behov som redan är tillgodosedda eller kan tillgodoses på annat sätt. Vid bedömningen ska särskilt beaktas om den enskilde:

- själv kan utföra insatsen,
- får behovet tillgodosett av annan i hushållet inom ramen för hushållsgemenskap,
- får behovet tillgodosett genom andra insatser,
- med rehabiliterande, medicinska eller hjälpmedelsbaserade åtgärder kan återfå eller kompensera sin funktionsförmåga.

SERVICEINSATSER

Insatserna omfattar bl.a.

- Städning/lättstäd
- Bäddning
- Tvätt inkl. renbäddning
- Matdistribution
- Inköp

STÄDNING/LÄTTSTÄD

Behov
Den enskilde behöver stöd eller hjälp för att uppnå en skälig standard i bostaden vad beträffar städning. Den enskilde har inte möjlighet att tillgodose behovet på annat sätt.

Norm
Insatsen beviljas för städning var tredje vecka om 120 minuter per tillfälle. Städningen omfattar 2 rum och kök Städningen omfattar normalt damning/avtorkning, dammsugning och våttorkning av golv.

Lättstäd kan beviljas 1 gång om 20 minuter mitt emellan vanlig städning.

Rengöring av kyl, frys, ugn och fläkt ingår inte i den regelbundna städinsatsen. Om den enskilde saknar möjlighet att få behovet tillgodosett på annat sätt kan sådana moment beviljas högst en gång per år.

Städutrustning tillhandahålls av den enskilde som informeras om att det skall vara miljövänliga rengöringsmedel.

Avgränsning

HUSHÅLLSSYSSLOR

Moment såsom diskning, bäddning, undanplockning, avtorkning och blomvattning ingår i beviljade serviceinsatser och bedöms normalt inte som en separat insats.

INKÖP OCH ÖVRIGA ÄRENDEN

Behov
Den enskilde behöver stöd eller hjälp med att få dagligvaror och apoteksvaror till sin bostad om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Norm

Dagligvaruinköp ska i första hand tillgodoses genom tillgängliga digitala inköps- och leveranslösningar.

15 minuter= apoteksärende
30 minuter= online

TVÄTT/KLÄDVÅRD

Behov
Den enskilde behöver stöd eller hjälp med tvätt och viss klädvård. Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm
Tvätt beviljas då den enskilde har nedsatt förmåga att utföra momentet.

Insatsen omfattar maskintvätt av gångkläder samt sänglinne och handdukar. För- och efterarbete till exempel klädvård samt att lägga in tvätten i skåp. Även strykning av enstaka plagg ingår, skjortor, blusar samt mindre dukar. Insatsen beviljas i normalfallet varannan vecka, max 60 minuter per tillfälle och för ren bäddning 15 minuter.

MATDISRIBUTION

Behov
Den enskilde behöver stöd och hjälp med att få mat distribuerad till det egna hemmet. Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm
Kost och kostvanor har en stor betydelse för hälsa och välbefinnande. De äldre skall utifrån individuella behov erbjudas näringsmässigt rätt sammansatt kost samt tillförsäkras kost av god kvalitet. Att inta ett lagat mål mat dagligen ingår i skälig levnadsnivå. Behov av matdistribution föreligger om den enskilde på grund av funktionsnedsättning, nedsatt allmäntillstånd, eller av andra skäl är oförmögen till att själv, helt eller delvis, sköta mathållningen. Särskild hänsyn skall tas om den enskilde har tendens till undernäring eller felaktigt näringsintag.

Matdistribution innebär att färdiglagad mat levereras en gång per vecka hem till den enskilde om behov och rätten till insatsen finns. Insatsen behöver inte vara kombinerad med annan hjälp vid måltiden.

Hemtjänsten eller den enskilde ansvarar för att beställa/avbeställa matlåda.

TRYGGHETSLARM UTAN INDIVIDUELL BEHOVSPRÖVNING

Trygghetslarm erbjuds som en insats utan individuell behovsprövning till personer som uppfyller kommunens fastställda kriterier.
För att insatsen ska kunna tillhandahållas ska den enskilde:

- vara folkbokförd i Vaggeryds kommun
- bo i ordinärt boende,
- kunna lämna samtycke till insatsen,
- kunna använda trygghetslarmet och tillgodogöra sig instruktioner för larmhanteringen,
- ha de tekniska förutsättningar som krävs för att larmet ska fungera,
- samtycka till installation av kommunens nyckelgömma eller annan av kommunen godkänd lösning som möjliggör tillträde till bostaden vid larm.

För att trygghetslarmet ska fungera som avsett måste personal kunna få tillträde till bostaden vid larm. Om den enskilde inte samtycker till en godkänd tillträdeslösning kan insatsen inte verkställas.
Information om insatsen, tekniska förutsättningar och kommunens tillträdeslösning ska lämnas i samband med ansökan.

TELEFONTILLSYN

Telefontillsyn ska beviljas i första hand när den enskildes behov av tillsyn, stöd eller trygghet kan tillgodoses genom telefonkontakt. Fysiska besök får endast beviljas när särskilda skäl föreligger och telefonkontakt inte bedöms vara tillräcklig för att tillgodose behovet.

TILLSYN

Telefonkontakt innebär att den enskilde blir uppringd av personal.
Ska samordnas med nattpatrull hemsjukvård som utför tillsyn för att undvika dubbla insatser.

Avgränsning

Telefonkontakt utförs endast om den enskilde saknar förmåga att larma.
Telefonkontakt kan endast undantagsvis ersättas av tillsyn.

PERSONLIG OMVÅRDNAD

Med personlig omvårdnad menas insatser som är direkt riktade till den enskilde för att tillgodose dennes grundläggande behov. Personlig omvårdnad beviljas till enskilda som har svårigheter att själva utföra momenten genom t.ex. nedsatt rörelseförmåga eller där demens försvagar den egna initiativförmågan.
Exempel som gångträning, stödstrumpor, medicindelning beviljas inte enligt socialtjänstlagen, om inte egenvårdsintyg har utfärdats av legitimerad personal.
Annars gäller att de är hälso- och sjukvårdsinsatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). För att hemtjänstpersonal ska utföra hälso-och sjukvårdsinsatser krävs en delegering/instruktion från hemsjukvården. Sådana åtgärder är inte insatser enligt socialtjänstlagen och omfattas därför inte av insatsbeslutet.

Insatserna inom ramen för personlig omvårdnad innefattar bl.a.

- Personlig hygien, toalettbesök
- På- och avklädning, sängbäddning
- Förflyttningar
- Måltidsstöd
- Egenvård (egenvårdsintyg krävs)
- Social samvaro

PERSONLIG HYGIEN

Behov
Den enskilde behöver stöd eller hjälp med personlig hygien. Behoven kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm
Beviljas då den enskilde på grund av fysiska eller kognitiva svårigheter inte själv kan utföra dessa aktiviteter. Insatsen avser daglig personlig hygien inklusive toalettbesök. I personlig hygien ingår hjälp med dusch/bad samt hårvård, tandborstning, nagelvård/hand, insmörjning av mjukgörande kräm och rakning. Hjälp med dusch/bad beviljas efter behov. I insatsen ingår upptorkning och iordningställande av badrum/hygien utrymmen.
Daglig personlig hygien beviljas normalt morgon och kväll.

Avgränsning
Kan inte behoven uppfyllas på annat sätt saknas avgränsning, det enskilda behovet avgör.

PÅ- OCH AVKLÄDNING

Behov
Den enskilde behöver hjälp med på/avklädning. Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm
Insatsen avser dagligt stöd vid på- och avklädning, helt eller delvis. Som regel beviljas insatsen morgon och kväll.

Avgränsning
Kan inte behoven uppfyllas på annat sätt saknas avgränsning, det enskilda behovet avgör.

FÖRFLYTTNINGAR

Behov
Den enskilde behöver hjälp då han/hon helt eller delvis saknar förmåga att förflytta sig på egen hand. Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm
I insatsen ingår alla förflyttningar den enskilde behöver göra men inte klarar på egen hand.

Avgränsning
Kan inte behoven uppfyllas på annat sätt saknas avgränsning, det enskilda behovet avgör.

MÅLTIDSSTÖD

Behov
Den enskilde behöver stöd och hjälp att värma/förbereda/tillreda enklare måltider och/eller den enskilde behöver stöd och hjälp att inta måltider.
Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm
Bedömningen av denna insats skall utgå från den enskildes behov. Huvudmål består i regel av måltid via matdistribution. Stöd ges i samband med frukost, huvudmål, mellanmål och kvällsmål. Hjälpen avser stöd före, under och efter aktuella måltider. Insatsen kan innefatta uppvärmning och enklare tillagning av mat, dukning, uppläggning av mat, servering av måltiden och diskning.
Exempel på stöd vid matsituation är matning.

Avgränsning
Kan inte behoven uppfyllas på annat sätt saknas avgränsning, det enskilda behovet avgör

EGENVÅRD

Behov
Den enskilde behöver hjälp med hälso- och sjukvårdsinsatser som ryms inom vad som räknas som egenvård. Som egenvård räknas de uppgifter som ansvarig läkare normalt lämnar till patient eller anhörig att sköta om. Uppgifter som förutsätter mer omfattande instruktion och handledd träning av ansvarig läkare eller sjuksköterska är att hänföra till sjukvård oavsett vem som utför uppgiften.

Norm
Så länge den enskilde själv klarar att ta ansvar för sin medicinering och sin egen vård i övrigt kan hemtjänstpersonalen inom ramen för biståndsbeslutet lämna hjälp, handräckning, i den utsträckning som den enskilde själv kan klara den praktiska hanteringen (stöd vid egenvård). Detta innebär att hemtjänstpersonalen kan bistå med till exempel ögondroppar eller på- och avtagning av stödstrumpor på samma sätt som man bistår med andra sysslor som den enskilde inte klarar att utföra.

Det är legitimerad personal som bedömer om den enskildes behov är ”egenvård”. En ansökan om insats för egenvård ska därför åtföljas av ett intyg från legitimerad personal. Den enskildes behov och uppgifter i intyget är avgörande för hur ofta insatsen ges.

Handläggare beslutar om det föreligger rätt till insats.

Avgränsning
Den enskilde ska själv kunna ge instruktioner om när, vad och hur uppgiften ska utföras.

SOCIAL SAMVARO

Social samvaro beviljas utifrån den enskildes individuella behov. Insatsen syftar till att motverka ofrivillig ensamhet, öka tryggheten och bidra till att den enskilde kan bo kvar i ordinärt boende.
Omfattningen bedöms individuellt och kan variera beroende på den enskildes sociala situation, hälsotillstånd och tillgång till socialt nätverk, dock max 2 timmar/vecka.

Vid särskilda skäl kan insatsen beviljas i större eller mindre omfattning efter individuell bedömning.

Behov
Den enskilde kan känna ensamhet och isolering och inte själva tillgodose sitt behov av social samvaro/promenad.
Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm
Insatsen kan bestå av både social samvaro/promenader

Brukarens önskemål om val av aktivitet skall beaktas.

Den beviljade tiden kan användas utifrån den enskildes behov och önskemål. Det kan handla om en pratstund, hjälp att läsa tidningen, stöd att kontakta vänner/anhöriga eller liknande. Insatsen kan innebära att gå en promenad.

Insatsen beviljas max 2 timmar /vecka. Tid kan inte sparas till nästkommande vecka.

Avgränsning
Insatsen **förutsätter en noggrann utredning** av den enskildes livssituation, intressen och nätverk. I första hand skall prövas vilka alternativa sätt det kan finnas att möta behovet. Det kan t ex handla om:

- Mobilisering av den enskildes egna sociala nätverk.
- Andra beviljade insatser.
- Möjlighet att delta i dagverksamhet.
- Möjlighet att delta i kommunala eller av frivilligorganisationer arrangerade träffpunktsverksamheter som i sin tur kan leda till andra insatser t ex ledsagning och närvaro av hemtjänstpersonal.

ÖVRIGA INSATSER

LEDSAGNING

Behov
Den enskilde behöver stöd eller hjälp att dels klara förflyttning utomhus, dels ledsagning i samband med aktivitet.
Ledsagning beviljas normalt 4-8 timmar per månad. Omfattningen ska alltid grundas på en individuell behovsbedömning och kan avvika från normalnivån när den enskildes förhållanden och behov motiverar det.

Norm
- Insatsen riktar sig främst till personer med demenssjukdom eller på annat sätt är fysiskt eller psykiskt funktionshindrade.
- Innebär att personal följer den enskilde till läkar- sjukhusbesök, tandläkare, fotvård, frisör etc.
- Avser att medverka till att människor som inte utan hjälp kan delta i aktiviteter utanför hemmet, ska kunna bryta isolering och delta i samhällslivet.

Avgränsning
- Insatsen ledsagning beviljas inte om den kan utföras med stöd av t.ex. chaufför och/eller befintlig vårdpersonal på vårdinrättning.
- Insatsen beviljas inte om behoven kan tillgodoses t.ex. genom sociala nätverk. make/maka/sambo eller andra beviljade insatser ex vård och omsorgsboende.
- Kommunen bekostar inte eller anordnar transport till och från aktiviteter för brukaren.
- Timmar kan inte sparas till nästkommande månad.
- Tid för eventuell resa till och från aktivitet och andra jämförbara göromål räknas in i beslutet om antal timmar för ledsagning.

AVLÖSNING

Behov
Den enskilde är i behov av kontinuerlig tillsyn och/eller omvårdnad som utförs av anhörig. Anhörig är i behov av avlösning för att kunna uträtta ärenden eller delta i aktiviteter utanför bostaden.

Norm

Avlösning syftar till att ge tillfällig avlastning till närstående som stödjer eller hjälper den enskilde i det dagliga livet. Insatsen kan beviljas när den enskilde sammanbor med den närstående och är folkbokförd i kommunen.

Övriga former av avlösning kan vara tillfällig vistelse på en korttidsplats, kontinuerlig växelvård och dagverksamhet.

Avgränsning
- Insatsen kan ges till enskild som sammanbor med den som vårdar och är folkbokförd i Vaggeryds kommun.
- Rätt till avlösning har den som inte kan lämnas ensam under längre stunder än 1 timme åt gången.
- Avlösartimmar kan inte sparas över månadsskifte.
- Avlösning beviljas utifrån individuell behovsbedömning. Som vägledning beviljas insatsen normalt 8–10 timmar per månad. Om behovet av avlastning är mer omfattande kan insatsen beviljas i större omfattning.

DAGVERKSAMHET

Dagverksamhet är en insats för en individ med minnessvikt/kognitiv svikt eller demenssjukdom som behöver regelbundna aktiviteter och stimulans i vardagen och som bor kvar i det egna hemmet.

Deltagande i dagverksamhet med demenssjukdom är en insats som beslutas av handläggare. Dagverksamheten är en möjlighet att kunna delta i planerade aktiviteter för gemenskap, stimulans, aktivering, träning och rehabilitering. Vistelse i dagverksamhet kan även vara en form av avlösning för närstående. Dagverksamheten är ett led i att äldre skall kunna bo kvar i sitt ordinära boende under längre tid än vad som annars skulle varit möjligt.

KORTTIDSPLATS

Korttidsplats är en tidsbegränsad insats till personer som:

- Har ett stort omvårdnadsbehov som inte kan tillgodoses i hemmet.
- Har ett omfattande tillsynsbehov, exempelvis vid kognitiv svikt, oro eller desorientering.
- Inte kan påkalla hjälp genom att använda trygghetslarm eller på annat sätt tillkalla hjälp vid behov.
- Har en uttalad fallrisk där behovet av tillsyn eller stöd inte kan säkerställas i ordinärt boende.
- Är i behov av avlastning för anhöriga när omsorgen är så omfattande att den inte skäligen kan tillgodoses av anhöriga under en period.
- Har ett tillfälligt försämrat hälsotillstånd som medför behov av heldygnsomsorg eller utökad tillsyn.

Korttidsplats beviljas inledningsvis maximalt i 2 veckor och inom denna tid skall omprövning av beslutet ske.

Strävan är att behoven för den enskilde skall tillgodoses i det egna hemmet. Korttidsplats beviljas endast undantagsvis.

- Vid livets slutskede beviljas korttidsplats.

INSKRIVNING INOM SLUTEN VÅRD UNDER VISTELSE PÅ KORTTIDSENHET

Om den enskilde under vistelsen på korttidsenhet skrivs in i slutenvård avbryts verkställigheten av beslutet om korttidsplats under tiden sjukhusvistelsen pågår. Beslutet avseende korttidsvistelse kvarstår under den period beslutet gäller. Den enskilde är dock inte garanterad att återgå till samma korttidsplats.

VÄXELVÅRDSPLATS

Växelvård kan beviljas när den enskilde har ett omfattande och varaktigt behov av vård, omsorg eller tillsyn och där anhöriga svarar för en betydande del av omsorgen. Insatsen ska bedömas vara nödvändig för att möjliggöra fortsatt boende i ordinärt boende och för att tillgodose behovet av regelbunden avlastning för anhöriga.

ÖVRIGT BISTÅND

Husdjur

Den enskilde ansvarar för skötsel och omvårdnad av husdjur. Hemtjänstens insatser omfattar som huvudregel inte djurvård såsom rastning, pälsvård, rengöring av kattlåda, burstädning eller veterinärbesök. Den enskilde ansvarar för att sådana behov tillgodoses genom eget nätverk eller annan lösning. Enklare åtgärder, såsom att fylla på mat och vatten, kan i undantagsfall utföras om det sker inom ramen för en redan beviljad insats och inte medför någon arbetsmiljörisk för personalen

Yttre hemtjänst så som trädgårdsskötsel, gräsklippning, vedhuggning, snöskottning och fastighetsskötsel utförs inte. Den enskilde hänvisas till privata utförare.

BISTÅNDSBEDÖMT TRYGGHETSBOENDE

Biståndsbedömt trygghetsboende riktar sig till personer som har behov av ökad trygghet, närhet till gemenskap, bryta social isolering och tillgång till stöd för att kunna bibehålla ett självständigt boende, men där behoven inte bedöms vara så omfattande att vård och omsorg dygnet runt krävs på ett särskilt boende.

Boendeformen avser inte parboende.

Vid prövning av rätt till biståndsbedömt trygghetsboende ska följande förutsättningar vara uppfyllda:

- Ha behov av ökad trygghet och/eller behov av att bryta social isolering.
- Ha ett behov av hemtjänst
- Kunna hantera ett trygghetslarm eller med stöd kunna tillgodogöra sig larmfunktionen.
- Vara folkbokförd i Vaggeryds kommun.

Vid bedömningen ska det särskilt beaktas om den enskildes behov kan tillgodoses genom andra insatser i ordinärt boende. Insatser i och utanför hemmet ska därför normalt ha prövats innan biståndsbedömt trygghetsboende beviljas.

Insatsen omfattas inte av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Den som väljer att bo kvar i ett biståndsbedömt trygghetsboende kan beviljas hemtjänst utifrån individuellt bedömda behov. Som riktlinje kan hemtjänst beviljas upp till 120 timmar per månad. Om stöd-, omvårdnads- och tillsynsbehovet börjar närma sig/eller är 120 timmar per månad ska den enskildes situation särskilt utredas och möjligheten till särskilt boende övervägas. Den enskilde ska informeras om och motiveras att ansöka om särskilt boende när det bedöms vara den mest ändamålsenliga insatsen för att tillgodose behoven. Den enskilde har dock inte en ovillkorlig rätt att få sina behov tillgodosedda genom en viss bestämd insats. Vid bedömningen ska en individuell prövning göras utifrån den enskildes samlade behov och vilken insats som på ett ändamålsenligt sätt kan tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Riktlinjen får inte tillämpas som en absolut gräns utan ska alltid kompletteras med en individuell bedömning i det enskilda fallet.

SÄRSKILT BOENDE (VÅRD OCH OMSORGSBOENDE)

Med särskilt boende avses en biståndsbedömd boendeform för personer med omfattande behov av vård, omsorg, stöd och tillsyn. I boendet finns personal tillgänglig dygnet runt för att tillgodose den enskildes behov av hjälp och omvårdnad.

Biståndsbedömning särskilt boende
För att beviljas särskilt boende krävs att den enskilde har omfattande och varaktiga behov av omvårdnad, stöd och tillsyn som inte kan tillgodoses på ett tillräckligt och tryggt sätt i ordinärt boende. Bedömningen ska alltid utgå från den enskildes individuella behov och samlade livssituation.
Innan särskilt boende beviljas ska det ha utretts om behoven kan tillgodoses genom andra insatser, exempelvis hemtjänst, trygghetslarm, dagverksamhet, korttidsvistelse eller andra stödinsatser i ordinärt boende. Vanligtvis ska sådana insatser ha prövats under en tid, om det inte utifrån den enskildes situation redan från början står klart att behoven inte kan tillgodoses på annat sätt.

Enbart bostadens bristande tillgänglighet och/eller standard är ingen grund för bistånd i form av särskilt boende. Behovet kan då tillgodoses genom byte av bostad på den öppna bostadsmarknaden, vilket är den enskildes ansvar.

När den enskilde har beviljats ett särskilt boende sker anvisning om bostad inom kommunen som helhet. Om möjlighet finns tas hänsyn till önskemål om ett specifikt boende. Om anvisat boende inte är enligt önskemål har den enskilde möjlighet att ställa sig i internkö för att invänta ledig plats.
Om den enskilde tackar nej till erbjuden plats i särskilt boende ska detta dokumenteras tillsammans med orsaken till att platsen avböjs.
Om den enskilde vid två tillfällen tackar nej till erbjudna platser, oavsett om det gäller en plats i önskat boende eller annat särskilt boende inom kommunen, ska handläggaren följa upp om ansökan och behovet av särskilt boende fortfarande kvarstår. Uppföljningen ska ske i dialog med den enskilde och, när det är aktuellt, dennes företrädare.
Syftet med uppföljningen är att säkerställa att beslutet fortfarande motsvarar den enskildes aktuella behov och önskemål. Om det framkommer omständigheter som tyder på att behovet eller livssituationen har förändrats ska en ny bedömning av behovet genomföras. Om den enskilde inte längre önskar särskilt boende kan ansökan återtas eller beslutet avsägas

Om behovet skulle uppstå igen gör den enskilde en ny ansökan.

När ansökan om särskilt boende avser personer med demenssjukdom ska denna styrkas genom medicinskt underlag. Medicinskt underlag är i övrigt inget krav, men kan när så bedöms, vara lämpligt att ingå som en del i utredningen.

PAR- OCH MEDBOENDE PÅ VÅRD- OCH OMSORGSBOENDE (VOB)

Den som har beviljats bistånd i form av särskilt boende ska ges möjlighet att fortsätta sammanbo med make, maka, registrerad partner eller sambo om paret så önskar och varaktigt har bott tillsammans före inflyttningen. Detta benämns parboende.

Den person som flyttar med till det särskilda boendet utan eget beslut om särskilt boende benämns medboende. Medboende erbjuds boende utifrån principen om parboende och omfattas inte av omsorgstagarens biståndsbeslut eller de insatser som följer av beslutet.

Om den medboende har behov av vård, omsorg eller andra stödinsatser ska dessa prövas och beslutas individuellt enligt gällande lagstiftning på samma sätt som för andra kommuninvånare. Den medboende ansvarar för sina egna levnadskostnader och betalar avgifter enligt kommunens gällande regler.

Vid erbjudande om parboende ska information lämnas om de villkor som gäller för boendet, avgifter, eventuella biståndsinsatser samt vad som gäller om den person som beviljats särskilt boende avlider eller flyttar från boendet. Om förutsättningarna för par boendet förändras ska en ny bedömning göras.

När grunden för par boendet upphör ska den medboende ges skälig tid och stöd för att ordna annat boende.

Vid utredningen ska biståndshandläggaren utreda sökandens vilja och inställning till medboende. Biståndshandläggaren ska noggrant pröva att båda makarnas uppfattningar om gemensamt vårdboende är väl övervägda och att de kan överblicka konsekvenserna av detta.

Den medboendes rättigheter
Om den medboende inte har ansökt om eller beviljats några insatser har den medboende inte rätt till några hemtjänstinsatser i det särskilda boendet. Den medboende får då klara sig på egen hand på samma sätt som i den ordinarie bostaden, det gäller såväl matlagning som tvätt och städning. Dock kan medboende ta ett helt matabonnemang (inte tillåtet att ta endast vissa måltider). Inskrivande områdeschef ansvarar för informationen till medboende och avgiftshandläggare.
Om medboenden har behov av insatser görs en ansökan hos biståndshandläggaren på samma sätt som i ordinärt boende. Hemtjänstinsatserna genomförs av personal på vårdboendet. Medboendes behov kan förändras under parboendetiden. Det är därför viktigt att vårdboendet åläggs att med medboendens samtycke meddela förändringar av insatser till biståndshandläggaren. Ansökan/förändring av insatser hanteras i vanlig ordning för utredning gällande hemtjänstinsatser.

Besittningsrätt

Information om besittningsrätt skall ges av handläggare vid ansökningstillfället.
Hyresgästen i särskilt boende har normalt besittningsskydd. I hyresavtalet skrivs det in att parterna är överens om att den medflyttande hyresgästen i den händelse att parboendeförhållandet upphör kan få komma att flytta till annan lägenhet. Den medboende har dock 3 månader på sig att hitta en ny bostad.

I hyresavtalet skrivs det också in att parterna är överens om att personen med beslut om särskilt boende i den händelse att behovet av parboende upphör erbjuds och flyttar till annan lägenhet inom särskilt boende.

Besittningsrätten avtalas i bort via Hyresnämnden innan hyresförhållandet inletts. Exempel på hur behovet av parboende kan upphöra är att den ena parten avlider eller flyttar ut.